

27 באוגוסט 2026

לכבוד

גברת מירי נבון

מר ג'בר אבו כף

מנהלת מחוז דרום במשרד החינוך

ראש המועצה האזורית אל-קסום

באימייל: lishkadarom@education.gov.il

באימייל: jaber@alqasoum.org.il

בהול!

שלום רב,

הנדון: ליקויים חמורים במוסדות החינוך בכפרים הלא מוכרים

הריני לפנות אליכם בבהילות בשם הורים לילדים המתחנכים בבתי ספר בכפרים הלא מוכרים, בעקבות ממצאים שעלו מבדיקות בטיחות שנערכו בשני בתי ספר המופעלים על ידיכם (להלן: **דו"חות הבטיחות או הדו"חות**). בדו"חות תועדו **ליקויים ומפגעים חמורים ביותר, שנקבעו כמסוכנים לבטיחותם ולבריאותם של התלמידים**.

נבקשכם לפעול לאלתר לתיקון כלל הליקויים המפורטים בדו"חות הבטיחות, וכי משרד החינוך יבטיח את תיקונם באמצעות מבדקי ביקורת נוספים, שייערכו על ידו. במקביל, יש לגבש מנגנון סדור לתחזוקה שוטפת, לבקרה ולמעקב אחר הליקויים, לרבות ביצוע בדיקות תקופתיות ומעקב אחר יישום ממצאיהן. נפרט:

1. ביום 9.8.2026 נערכו מבדקי בטיחות בבתי הספר היסודיים אל-אמל (סמל מוסד 618462) ותל ערד (618116) המופעלים על ידי המועצה האזורית אל-קסום. המבדקים הוזמנו על ידי האגודה לזכויות האזרח בישראל (להלן: **האגודה**) ונערכו על ידי חברה חיצונית וניטרלית (להלן: **החברה**) המתמחה במבדקי בטיחות במוסדות חינוך, ובהתאם לקריטריונים והסטנדרטים שנקבעו על ידי משרד החינוך (ראו: משרד החינוך, מינהל ביטחון, בטיחות, חירום וסייבר **"רשימה מנחה לעריכת מבדק בבית ספר, גן ילדים, פנימייה וכפר נוער"** (מעודכן לחודש ספטמבר 2025)). יועץ הבטיחות של החברה שביצע את הבדיקות מוני ברשימת עורכי מבדקי הבטיחות המאושרים על ידי משרד החינוך.

העתקי דו"חות הבטיחות של שני בתי הספר מצורפים כנספחים למכתב זה.

2. יועץ בטיחות מטעם החברה ביקר פיזית בשני בתי הספר הנ"ל בתיאום עם ועדי ההורים, והממצאים של הבדיקות מתועדים בדו"חות המצורפים. חשוב להדגיש, כי האגודה לא התלוותה לסיורים בבתי הספר ולא התערבה בביקורים, בממצאים או בדו"חות שהופקו; הממצאים המופיעים בדו"חות מבדקי הבטיחות משקפים אך ורק את הליקויים שאותרו על ידי החברה.

3. הממצאים של מבדקי הבטיחות מעלים תמונה מחרידה של הפקרת התלמידים לתנאי לימוד קשים ובלתי ראויים בכל אחד ואחד מבתי הספר שנבדקו. בין השאר, הדו"חות מצאו שירותים

ללא דלתות, הצפות ביוב, חוטי חשמל חשופים ופסולת בכמויות ענק בחצרות בתי הספר. לפי דו"חות הביקורת, רבים מליקויים אלו הם מפגעים תברואתיים או בטיחותיים של ממש, המעמידים את הילדים בסכנת פציעה, התחשמלות, תחלואה, ועוד.

4. חובתו של משרד החינוך להבטיח לכלל התלמידים חינוך ראוי ושוויוני, מתבטאת גם בחובה **להבטיח כי בתי הספר הם בטוחים לשימוש**. בהתאם, עמידתו של בית ספר ברמה נאותה של בטיחות ותברואה היא תנאי לקבלת רישיון להפעלתו (סעיף 9 לחוק פיקוח על בתי ספר, תשכ"ט-1969). נהלי משרד החינוך מחייבים את הרשות המקומית לערוך בדיקה שנתית של תקינות מתקנים ותשתיות בכל מוסד חינוך לקראת פתיחת שנת הלימודים, וזאת באמצעות יועץ בטיחות למוסדות חינוך, שכלול ברשימת עורכי מבדקי הבטיחות המאושרים על ידי משרד החינוך. לאחר שמתקבלים הממצאים, הרשות המקומית נדרשת לתקן את הליקויים והמפגעים, ולהעביר למשרד החינוך אישור בדבר מוכנות המוסד (משרד החינוך, חוזר מנכ"ל מס' 468 "סידורי בטיחות במוסדות החינוך" (2.2.2026)). גם משרד החינוך עורך מבדקי בטיחות יזומים במוסדות חינוך – וזאת לפחות אחת לחמש שנים בכל אחד מהמוסדות (ראו: מבדקי בטיחות מדגמיים [באתר משרד החינוך](#)). הידיעה אודות קיומם של מפגעים מסוכנים בבית הספר, בלי לוודא כי אכן תוקנו, אף הובילה בעבר להטלת אחריות בנוזיקין על גורמים במשרד החינוך (ע"א 7008/09 **עבד אל רחים נ' עבד אל קאדר** (7.9.2010)).

5. כידוע, מוסדות החינוך במדינה מופעלים על ידי הרשות המקומית, המעניקה שירותי חינוך לבתי הספר ולגנים שמצויים בתחום שיפוטם. בהיעדרה של רשות מוניציפלית, כמו במקרה של הכפרים הלא מוכרים, האחריות על תפעול מוסדות החינוך נתונה למשרד החינוך. בחירתו של משרד החינוך להתקשר עם המועצה האזורית אל-קסום כקבלנית לצורך הפעלתם של בתי הספר והגנים בכפרים הלא מוכרים, אינה מורידה מאחריותו כלפי התלמידים הלומדים בבתי ספר אלו (ראו למשל: עת"ם 37413-01-26 **אבו קרינאת נ' מנהלת מחוז הדרום, משרד החינוך** (להלן: **עניין אבו קרינאת**) (החלטה מיום 28.4.2026)).

6. הדחיפות שבתיקונם הדחוף של הליקויים המתוארים מתגברת נוכח פתיחת שנת הלימודים בשבוע הבא. בהקשר זה יש לציין את שנקבע בפסק הדין בעניין **אבו קרינאת** מיום 12.7.2026: "למותר לציין, כי המצב ברגע זה עדיין איננו משביע רצון, ומובן לסברתי, כי על המדינה, כמו גם על המועצה, להירתם ולפעול במרץ על מנת לתקן את המפגעים הדורשים תיקון על מנת להעמיד את בתי הספר והגנים במצב ראוי לכניסת תלמידים וללימוד בשנת הלימודים הקרובה. נרשם מפי נציגי הגופים האמורים כי זו הכוונה וכך הם פועלים, ויש לקוות כי הדברים אכן יבוצעו עוד במהלך החופש הגדול ולפני פתיחת השנה".

7. לפיכך, נבקשכם כדלקמן:

- א. לפעול לתיקונם **המיידי** של הליקויים המפורטים בדו"חות הבטיחות. לאחר תיקון הליקויים, על משרד החינוך לערוך מבדקי ביקורת ולוודא כי טופלו ותוקנו כנדרש.
- ב. בד בבד עם תיקון הליקויים, יש לגבש מנגנון סדור של תחזוקה שוטפת, בקרה ומעקב אחר תיקון הליקויים, לרבות ביצוע בדיקות תקופתיות בתדירות גבוהה ובחינת יישום ממצאיהם.

8. נוכח האמור, ובהינתן ששנת הלימודים נפתחת כבר בשבוע הבא, נבקשכם לפעול כמבוקש ללא דיחוי. בשל דחיפות העניין וחומרת המצב, נבקש את התייחסותכם המהירה על מנת לכלכל את צעדינו, לרבות פנייה לערכאות.

בברכה,

עביר ג'ובראן, עו"ד

אלזה בונייה, עו"ד

העתקים:

מר עלי אבו כף, מנכ"ל מועצה אזורית אל-קסום, באימייל: ali@alqasoum.org.il
 עו"ד שרית חאיק שפיגלשטיין, יועמ"שית משרד החינוך, באימייל: sariths@education.gov.il
 גב' שירין חאפי, מנהלת אגף חינוך ערבי ארצי במשרד החינוך, באימייל: shirinna@education.gov.il